

iz živalstva», kar spiše zopet prof. A. Vales. — V najbližji dobi pa založi SSM »Zbirko naredb in odlokov« V. zvezek prof. Fr. Finka, ki dopolni ta zvezek še z odloki do 31. decembra 1925 in prevede eventualne srbohrvatske odloke v slovensčino. Prof. H. Družovič na pripravi, ker že pohaja naklada njegovega »Posebnega ukoslovja petja«, II. natis te knjige. — Končno se je prečital pri slučajnostih dopis g. upok. nadučitelja Jakoba Knapiča v Vidmu, s katerim odlaga poverjeništvu SSM za brežiški okraj Odbor je sklenil, da se mu pošlje za njegovo 25-letno trudapolno opravljanje tega posla zahvala in priznanje in da se stavi tudi javno v stanovskem glasilu učitelstvu za vzgled nesebičnega delovanja za stanovsko organizacijo.

Učiteljski pravnik.

—§ Razglas o podaljševanju veljavnosti legitimacij za državne uslužbence. (»Uradni list« št. 107., leta 1925.) Po členu 90. pravilnika o voznih olajšavah na državnih železnica, objavljenega v »Uradnem listu« z dne 17. novembra 1924, št. 336/105, podaljšuje veljavnost legitimacij državnih uslužbencev, upokojeencev in njihovih rodbinskih članov ono oblastvo, pri katerem je uslužbenec dne 1. januarja naslednjega leta v službi ali od katerega prejema pokojnino. — Pri podaljševanju je treba upoštevati zlasti odredbe člena 92. pravilnika. — Do legitimacij za polovično vožnjo imajo pravico vsi aktivni državni uslužbenci, ki so po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih iz leta 1923., nadalje častniki in vojaški uslužbenci, ki so po zakonu o ustroju vojske in mornarice iz leta 1923. postavljeni za državne uslužbence. — Kontraktni uslužbenci, s katerimi je sklenjen formalni dogovor po poslednjem odstavku člena 130. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, imajo pravico do legitimacij samo zase, ne pa tudi za rodbinske člane. — Dnevničarji in honorarni uslužbenci nimajo pravice do legitimacij. — Upokojeni državni uslužbenci in častniki, nadalje njih vdove in sirote imajo pravico do legitimacij, dokler prejema pokojnino in draginjske doklade. — Rodbinski člani aktivnih državnih uslužbencev, častnikov in upokojeencev, t. j. žene in zakoniti otroci, imajo pravico do legitimacij, dokler prejema uslužbenec ali upokojenec zanje rodbinske doklade. — Veljavnost modrih legitimacij za aktivne državne uslužbence in častnike se podaljša tako, da se overovi na 3. strani legitimacije z žigom in s podpisom uradnega starejšine zgornja rubrika; v sivih legitimacijah za upokojeence in rodbinske člane aktivnih in upokojenih državnih uslužbencev pa je treba na 7. strani na isti način overoviti dve rubriki, in sicer zgorjno in spodnjo. — Direkcija državnih železnice v Ljubljani, dne 27. novembra 1925.

—§ Razsodba Državnega sveta. Rodbinj umrlega aktivnega državnega uradnika gre penzija po novem zakonu. N. Gl. piše: Glavna kontrola se je pritožila, ker je finančno ministrstvo naklonilo vdovi po umrlem P. Mišiču, bivšemu inspektorju gen. direkcije direktnih davkov, penzijo oziroma vdovnino po novem uradniškem zakonu. Državni svet je pritožbo odbil iz sledečih razlogov: Po čl. 239. uradniškega zakona je predvideno, da dobe vsi uslužbenci, ki so upokojeni po životvorenju novega zakona, in v dobi treh let (t. j. do 31. julija 1926), penzijo po dosedanjih zakonskih propisih. Ker je pa v tem konkretnem primeru, kot dokazano po spisih, umrl Mišič v službi, kot aktivno službeči uradnik — torej ni bil penzioniran, pač pa je nastopila vis maior — zato je treba smatrati, da ima soproga umrlega pravico do vdovnine ne samo po poslednji plači njegovega pokojnega moža, ampak se ji mora prisoditi tudi procent po določilih novega uradniškega zakona. Ker zakon tozadevno ne pozna ekspresnih odredb, tedaj je treba določila čl. 239., kot sestavnega dela prehodnih določil uradniškega zakona tolmačiti v najožjem zmislu zakona, t. j. določila tega člena veljajo samo za one uslužbence, ki se penzionirajo v odrejenem roku, ne velja pa za one, ki umro v tem obdobju kot aktivno službeči. V vseh sličnih primerih je treba tolmačiti zakon uradništvu in njihovim rodbinam v dobro, tako v zmislu duha »ratio legis«, kakor tudi po njegovem

zakonodajalno-političnem cilju. »oecasio legis«. (Iz te razsodbe sklepamo, da dobi penzijo po novem zakonu samo ona rodbina, katere družinski oče umre v zakonitem obdobju 3 let kot aktivni uradnik, rodbine v označenem obdobju penzioniranih in umrlih uslužbencev pa ne). »Naš Glas«.

Naša gospodarska organizacija.

NARODNO-PROSVETNI SKLAD.

Blagajniško stanje po zadnjem izkazu	182.50 Din
Šolsko vodstvo Tržišče	20.— »
Šolsko vodstvo Št. Hj	25.— »
Šolsko vodstvo Gornjigrad	50.— »
Šolsko vodstvo Svibno	17.— »
Državna šola Metlika	8.— »
Uprav. šole v Kranjski gori	5.— »
Upraviteljstvo šole v Sorici	5.— »
Kocijančič Iva Trzin	10.— »
Prosvetno društvo v Ljutomeru	20.— »
Uprav. šole Grobelno	5.— »
Drž. osnovna šola Sv. Križ	5.— »
Drž. osnovna šola Reteče	5.— »
Učiteljsko v Žireh	20.— »
Osnovna šola Zalog pri Ljubljani	10.— »
skupaj	387.50 Din.

Tovariši! Spomnite se pri vseh prosvetnih prireditvah narodno-prosvetnega sklada!

Blagajnik.

TISKOVNI FOND.

Blagajniško stanje dne 1. januarja 1925	122.70 Din
Volilo hranilnice in posojilnice Učit. konvikta	250.— »
skupaj	372.70 Din.

Blagajnik.

REZERVNI SKLAD

UJU poverjenišvo Ljubljana.

Prostovoljni organizacijski davek.

Blagajniško stanje po IV. izkazu	6282.— Din
Brežiško - sevniško učit. društvo	370.— »
Kamniško učit. društvo	450.— »
skupaj	7102.— Din.

Na naš poziv sta se odzvali samo dve društvi. Pričakujemo, da se ob priliki zaključka letnih računov spomnijo tudi še ostala društva. Kot vzgled naj služita Brežiško-sevniško in Kamniško učiteljsko društvo.

Upravnik.

—§ Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani. Članarino po 10 Din so plačale tovarišice: Iva Kobalova, ravnateljica in strokovne učiteljice; Marija Mladičeva, Marija Munderova ter Pavla Potočnikova, vse 4 na l. dekliški meščanski šoli v Ljubljani. Tovariš Ivan Šmajdek, šolski upravitelj v Št. Vidu nad Ljubljano, 10 Din. Po tovarišu Martinu Matku, okrajnem šolskem nadzorniku v Novem mestu, so darovali: Ivan in Marija Benedičič na Mirni vsak po 1 obveznico 7% drž. invest. posojila z enim zapadlim kuponom, skupaj 207 Din in tovarišica Iva Pugelj-Verčičova iz Št. Lovrenca 1 obveznico za 100 Din s sedmimi zapadlimi kuponi, skupaj 124.50 Din. Iskrena hvala vsem! S tem izkazom znašajo vsi letošnji prispevki 12.791.50 Din.

—§ Nadaljni darovalci brezobrestnega posojila: Martin Matko, okr. šolski nadzornik v Novem mestu, 100 Din. Slavica Benedičič, učiteljica na Mirni, 50 Din in Beria Valentova, učiteljica na liceju v Ljubljani, 50 Din. Skupna vsota podarjenega brezobrestnega posojila znaša 13.854.50 Din. — Josip Kobal, blagajnik.

—§ Šolska lekarna. Važno za upravitelje šol in sreske prosvetne referente. Šolska upraviteljstva, ki so dobila nalogo, da nabavijo šolske lekarne, prosimo, naj naročijo iste pri svojih sreskih referentih in naj istotako odpošljejo denar. Obračamo se tudi na sreske referente, naj skupno število naročnikov odpošljejo naslovu in se bo pošiljatev dostavila sreskemu referentu, ker se s tem poštni stroški znižajo. Naslov: Društvo za zgradbo Učit. konvikta v Cerkljah pri Kranju, ali upr. šole istotam.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k S. I. januarjem 1926 bo izšel kot samostojen list zdravstveno-poučni mesečnik »Zdravje«, ki je dosedaj izhajal kot priloga »Preroda«. Kakor v prvem letu svojega obstoja, bo tudi naprej prinašal aktualne članke o naših zdravstvenih razmerah in potrebah. Kakor doslej, bo širil pouk o osnovnih pojmihi higiene. V poljudni obliki bo dajal nasvete in navodila za pravilno higijensko vzgojo ter nauke za zdravo življenje. Razširjal bo znanje o zdravju in boleznih, kajti spoznavati samega sebe in spoznavati vzroke bolezni, je prvi pogoj za ohranitev zdravja. »Zdravje« naj pride v vsako hišo, v vsako družino v mestu in na deželi. List bo urejeval predstojnik higijenskega zavoda dr. Pire Iyo, sodelništvo so objubili mnogi drugi odlični strokovnjaki. List bo obsegal 32 strani, cena mu bo letno 30 Din oziroma polletno 15 Din, je torej najcenejši mesečnik, kar je pa mogoče izpeljati le pri obilnem številu naročnikov. Naročnike sprejema uprava lista »Zdravje«, Ljubljana, Higijenski zavod kraljevine SHS.

—k Nova mladinska knjižnica. V mladinski literaturi je zadnje čase opaziti stagnacijo. Založniki se boje previsokih stroškov in računajo z dvigom valute. Tem bolj je hvalevredno, da se je prof. P. Holeček v Celju lotil izdajanja nove mladinske knjižnice, ki jo namerava sam zalagati. Prvi zvezek je pravkar izšel in kaže, da je založniku resnično za stvar. Opremljen je jako lepo in stane s poštnino vred samo 12 Din. Tudi vsebina je prav srečno izbrana. Obsega 3 povesti slavnega ameriškega pisatelja E. S. Thompsona. Dejavnje je vzeto iz živalskega življenja in se vrši na ameriških prerijah ter v Kanadi. Za mladino je izredno zanimivo, vrhu tega pa nanjo tudi blažilno vpliva. Thompson pozna mladinsko aktivnost — saj je eden izmed glavnih ameriških ustanoviteljev skautizma — in ji ve tudi dati pravi smer. S pridom pa bo čital knjigo tudi odrasli, ki ima interes za prirodo in preprostost. — II. zvezek izide v januarju prihodnjega leta in bo vsebinsko nadaljevanje prvega.

—k L. Hearn. Iz dežele potrosov. Knjiga o Japonski. Poslovenil J. Baukart. Prosveti in zabavi II. zv. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Str. 146. Cena Din 28.—, v celo platno vezana Din 38.—, poštnina Din 2.— več.

Čudovita dežela je Japonska. Trikrat tekom tridesetih let so bile oči vsega omikanega sveta obrnjene v deželo vzhajajočega sonca. Prvič, ko so Japonci premagali ogromno tuda neokretno Kitajsko, drugič, ko so se lotili še silnejše Rusije in tretjič, ko je potres, kakor ga ne beleži zgodovina človeštva, uničil njene cvetoče, goste naseljene pokrajine in stotisoče prebivalstva. Ta čudežna dežela je tako priklenila nase Angleža Hearn, ki jo je obiskal, da se je pojapončil, prestopil v budizem, sprejel japonsko ime in se poročil z Japonko. Japonsko samo je pa popisal z nedosežno lahkoto in lepoto. Ne samo njeno evropsko civilizacijo, marveč tudi njeno staro japonsko dušo, ki se zrcali iz zgodb, povesti in črtic, ki jih podaja pisatelj med lastnimi premišljevanji in razglabljanji.

—k O dužnosti žene prema ženi donosi broj 8 objavljenog »Ženskog lista« vrlo zanimiv i poučan članak, koji će pobuditi veliku pozornost u svim društvenim sferama naše žene. Nadalje donosi novi broj tog časopisa osim vanredno opširnog i bogatog ilustriranog modnog dijela: kao nastavak »Kako da ostanem mlada i lijepa«, uputa za njegu zdravlja i ženske lepote, sa prekrasnim ilustracijama. Novele: Rendez-vous od Zagorke, Crvenokosi Bring od Mladena Horvata, Kazalište i kino. Pomodne novosti. Ženski buodor i modne sitnice. Domaćica. Kuharica. Šalivi kutić. Zagonetke. Itd. Nadalje imademo i u tom broju vanredno lijepih ilustracija od naših priznatih umjetnika.

Pretpлата na »Ženski list« iznaša na 1/2 godine samo Din 40.—, Uprava i uredništvo nalaze se u Zagrebu, Samostanska ulica broj 2., I. kat.

—k Janez Žagar: »Vrtinec«. Drama v treh dejanjih. Izdala Zveza kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 1925. (Oder, 12. zvezek). Cena s poštnino vred 18.75 Din.

Realistična povojna slika nesrečnega zakonskega življenja na kmetih. Dekle je pri izbiranju ljubimcev hladno računalo in bili so ji travniki, njive, hiša bolj všeč kakor srce. In tako je drug drugega naveličana, v desetih letih zakonske pokore postala vsaka beseda zbadljivka, vsaka kretnja grožnja. Mož v bistvu sicer pošten in skrben gospodar, postane ob njeni strani skoraj zločinec nad lastnim otrokom, tašča — mučenica skuša pomiriti sovražne duhove in v trpljenju preizkušeni svak, ki se je s težko prisluženim denarijem vrnil iz črnih ameriških rovov k bratu, se komaj iztrga njenim mrežam. Bogato dejanje, ostra oznaka oseb, priprosta scenerija, krepek dialog bodo uspelemu prvcu mladega domačega dramatika zasigurali trajno in hvaležno mesto na naših po-deželskih odrih.

—k »Ženski svet«. Izšla je 12. številka »Ženskega sveta«. Tudi tega zvezka vsebina je pestra in zanimiva, kakor vedno. Lepe so črtice in pesmi, ki jih preveva božično občutje. Pod »Obrazi in duše« prinaša št. številka simpatičen

članek o naši pok. gospodinjski strokovnjakini S. M. Lidvini Purgaj. Škoda, da manjka k temu običajni portret, ki bi bil gotovo zanimiv. Zanimiv je članek izpod peresa A. Stebijeve »Kaj smo spoznale v Ameriki?« O dolžnosti staršev piše Gizela F. — »Klic delavske žene« Tončka C., »Osnovne nauke o kozmetiki« Dr. Fr. Debevc. — Izvestja so bogata mišnega drobiža. Posebno lepa pa je priloga za ročna dela. S to številko zaključuje »Ženski svet« tretje leto svojega obstanka. Ako pregledamo prvi letnik, vidimo, da se je iz skromnega početka dvignil tretji letnik že zelo visoko. Velik je napredek, osobito na prilogah za ženska ročna dela in za modo, kakor tudi na obširnih krojnih polah.

Slovenke tam preko ob sinjem morju so krepko zastavile svoje čopi v nerazorano grudo slovenskega ženskega časopisa. Dolžnost nas svobodnih je, da jih v tem delu krepko podpiramo.

»Ženski svet« izhaja enkrat na mesec in stane celoletno Din 64.—, polletno Din 32.—. Priloge novih naročnic za leto 1926. sprejema uprava za Jugoslavijo v Ljubljani, Karlovska cesta 20/I. Naročnico je plačati vsaj četrtletno v naprej.

—k Pesmarica I. Zbirka pesmi za nižjo stopnjo osnovne šole kakor tudi za otroške vrste, H. Družovič. Ljubljana. Drž. zaloga šolskih knjig. Cena 16 Din. 72 str.

Naš znani metodik petja, prof. Družovič, je l. del svoje pesmarice temeljito predelal in izdatno pomnožil ter nam ga nudi sedaj v pravilni knjižici.

Vsebinska obsega predavanje za petje, pesmi, pesmi v igrah in metodiške vaje. Pesmi nastopajo tako, da obsegajo najprej samo pet tonov, potem šest, osem, devet in naposled enaest tonov. Iz prejšnjih izdaj so ostale skoro izključno le take pesmi, ki jih otroci radi pojejo, vse druge pa so odpadle. Na njih mesto je stopilo mnogo novega gradiva, ki je skrbno izbrano in dobro pripravljeno tako glede vsebine kakor na melodijo. Kako natančen je bil sestavitelj pri presojevanju pesmic, se vidi pri pesmi »Kovač«, ki je imela v prejšnjih izdajah drugo, otrokom manj prikladno melodijo, tu pa je zopet Nedvedova, ki je skoro že ponarodela. Učitelj na nižji stopnji bo odslej lahko prepeval s svojo dečo, rada se bo oprilela ljubkih in melodioznih pesmic.

I narodna pesem je prišla do veljave, kolikor pač sodi na to stopnjo. Mnogokrat se zahteva kar tja v en dan, naj se pojejo po šolah samo narodne pesmi. Kdor pa razmotriva stvar natančneje, pride kmalu do spoznanja, da to ni tako lahko izvršiti, kajti, kjer bi bilo besedično dobro — kar je le redkokje —, tam so težkoče z melodijo, navadno pa je besedično takšno, da ne spada v šolo. Osobito za nižjo stopnjo je izredno težko dobiti res primernih narodnih pesmi za šolsko mladino. Kar se je dalo v tem oziru storiti, to je prof. Družovič v tej knjigi storil.

Igralnihi pesmic je precej, bilo bi jih lahko še več, zakaj otroški vrtci silno po njih poprašujejo. Osobito primanjkuje koračnih pesmic. Na to bo treba še misliti, ali pri novi izdaji pesmarice ali pa bi bilo dobro, če bi izdajatelj te pesmarice mislil na posebno pesmarico za otroške vrste.

V metodiških vajah je posebno važna vaja v razločevanju tonov glede na višino, saj je v naših elementarnih razredih vedno več otrok, ki imajo dovolj razvitega muzikalnega posluha. To izvira morda iz tega, ker izgineva navada, da bi matere, sestre i. dr. doma, n. pr. pri delu, prepevali in tako otrok jedva čuje petje v predšolski dobi. Če pa učitelj take sistematčne vaje zanemarija, se deci posluh razvija prepočas ali sploh premalo.

Pesmarica pomenja korak naprej v naši pevski literaturi. Gotovo bo pomagala vzbuditi v naših malčkih ljubezen do lepe pesmi in do petja vobče. — Fr. Fink.

—k Kaut Hamsun, Glad, poslovenil Fran Albrecht. Splošna knjižnica št. 58. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 240 strani. Cena broš. Din 32.—, vez. Din 40.—.

Ta pripovedni spis znanega nordijskega pisatelja je čisto svojevrsten po vsebini in načinu pripovedovanja in odkriva čisto nove strani človeškega življenja. Nit povesti je v par besedah ta-le: Kruta usoda pisatelja in novinarja, ki ga idealizem in dobro srce, pomanjkanje energije, pa čut do trpečega sočloveka pritrirajo do neizprosnega pomanjkanja in muketnega glada v vseh fazah do telesnega in duševnega izčrpanja. V najmanjših, pa zanimivo in pomembno izbranih podrobnostih riše pisatelj posamezna dejanja in njih posledice, v posebnem pretresujočem položaj, v katerega se čedalje bolj pogreza junak, Glad, krater in najhujše pomanjkanje izčrpavajo trpinja v vseh stopnjah do nezavesti. Razvoj dejanja je tako plastičen in učinek opisovanja tako pretresujoč, da bravec globoko gane in nehoti vzbudi njegovo sočustvo. Poleg tega je roman podan v dobrem, gladkem, za slovensko uho blagodnečem prevodu, za katerega je dovolj jamči ime prevajalcevo. Kratkotamo: Za novo izišli pripovedni spis bo gotovo vzbudil pozornost ne samo pri bravcih, ki iščejo v čitvi zgolj zabave in razvedrila, nego tudi pri onih, ki pobožno uživajo detailje, tudi iz stilističnega in psihološkega vidika. Cena je nizka.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= PEDAGOŠKO - DIDAKTIČNI KROŽEK V MURSKI SOBOTI zboruje dne 14. januarja 1926 v Martjancih, Pričetek ob 9. uri. Pridite vsi. — Tajnica.

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod

ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike

ARGUS dajo informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov

ARGUS-ove informacije so valdar točne izbrne in hitre

ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd

ARGUS-ov telefon je 6-26, a brzojavni naslov Argus

Kupite za šolarske knjižnice mladinske knjige iz založbe Učiteljske tiskarne!